

«Muligheter og
utfordringer i
arbeidet for et trygt
og godt
barnehagemiljø»

Ingrid Lund

Professor i spesialpedagogikk

Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

- Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.
- Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

NORSK LOVTIDEND
Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.
Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Kunngjort 19. juni 2020 kl. 12.30 PDF-versjon 22. juni 2020
19.06.2020 nr. 91

Lov om endringer i folkehøyskoleloven, barnehageloven og voksenopplæringsloven m.m. (utfasing av tilskudd til kortkurs i folkehøyskolen, internkontroll for friskoler og barnehager, psykososialt barnehagemiljø, krav til og tilsyn med private barnehager, kommunal barnehagemyndighet, studieforbund m.m.)

Prop.96 L (2019–2020), Innst.302 L (2019–2020), Lovvedtak 132 (2019–2020), Stortingets første og andre gangs behandling blv. 8. og 12. juni 2020. Fremmet av Kunnskapsdepartementet.

Følgende lov oppheves:
Lov 17. juni 2016 nr. 68 om endringer i fagskoleloven (om studentrettigheter m.m.)

Endringer i følgende lover:
1 Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (opplæringslova).
2 Lov 6. desember 2002 nr. 72 om folkehøyskoler (folkehøyskoleloven).
3 Lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skoler (friskolelova).
4 Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven).
5 Lov 19. juni 2009 nr. 95 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven).

Med barnets opplevelse i sentrum

- Det er barnets egen opplevelse som skal legges til grunn når barnehagen skal ta stilling til om barnet har et trygt og godt barnehagemiljø. Hvis et barn eller foreldrene gir uttrykk for at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen legge dette til grunn. Barnehagen kan ikke avvise barnets eller foreldrenes påstand om at det ikke er et trygt og godt barnehagemiljø ved å vise til at de andre barna opplever miljøet som godt eller at barnehagens ansatte ikke har vært vitne til krenkelseser.
- Side 61 i Prop nr 96, hentet fra:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/bc1ea1a163a5452e9b616b77f4522e63/no/pdfs/prp201920200096000dddpdfs.pdf>

Foreldre om sårbarhet i samarbeid

- Det er ikke alle som bare kan invitere andre barn hjem.
- Jeg er aleine med sønnen min og kjenner ikke så mange her...
- Dattera mi er litt forsiktig og sikkert ikke så gøy å leke med, så jeg vet liksom ikke hva vi skal gjøre for at hun skal bli tryggere sammen med de andre.

ALLE ER VI SÅRBARE I PERIODER
SÅRBARHET ER INGEN KONSTANT STØRRELSE,
DEN ER AVHENGIG AV KULTUR, KONTEKST OG RELASJON
OPPLEVD SÅRBARHET OG/ELLER DEFINERT SÅRBARHET

SÅRBARHET

FLERE SÅRBARHETSFAKTORER,
INTENSITET,
OVER TID,
ANTALL LIVSOMRÅDER,
VIRKSOMME- ELLER IKKE-VIRKSOMME TILTAK

SÆRSKILT SÅRBAR

Hva
lovverket sier
om felles
prosjekt:
«Barnets
beste»

- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling, jf. barnehageloven § 1.
- Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. barnehageloven § 1 og § 4. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

En refleksjonskultur i barnehagen

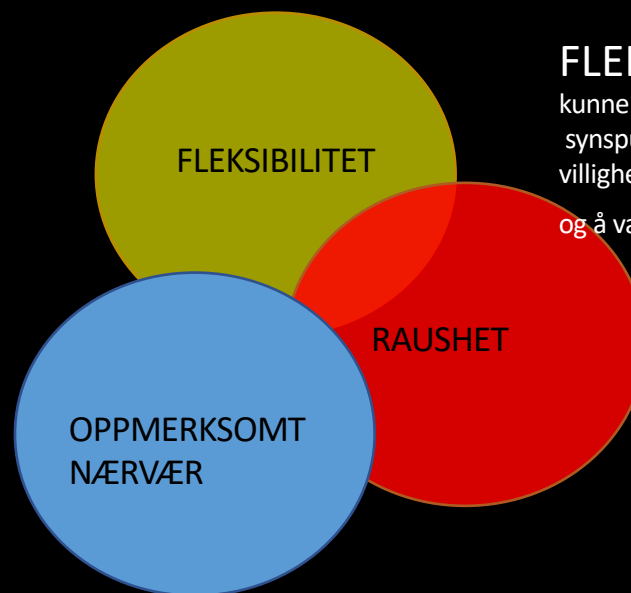

OPPMERKSOMT NÆRVÆR betyr å

...

- 1) **Vær her-og-nå.** Det betyr at du er fullt og helt tilstede på det som skjer her og nå.
- 2) Ta egne tanker og følelser som oppstår underveis på alvor. Tenk gjennom hvordan de kan formidles på en god måte til andre

FLEKSIBILITET betyr å

kunne revurdere egne synspunkter, villighet til å la seg bevege og å være åpen for andres innspill.

RAUSHET

betyr aksept for ulikhet, og erkjenne at vi ikke er perfekte. Derfor møter vi hverandre med respekt og en ikke-dømmende holdning.

Tillit er det stoffet
nysgjerrighet blir til av

Tillit gir mot og lyst til å
gå på oppdagelsesreise i
den andres verden

Per Fugelli (1943-2017)

TILLIT

Lojalitet.

Vi snakker ikke bak ryggen på hverandre og sier og gjør noe helt annet enn det vi er blitt enige om. Vi er lojale mot hverandre og viser det i aktiv handling.

Konsistent

Når mobbing skjer må det lages en plan for hvordan mobbingen skal forebygges og følges opp i et forebyggingsperspektiv. Da må alle samarbeidspartnerne vite hvem som gjør hva og gjøre det som det er blitt enighet om.

Kompetanse

Fag-erfaring-, emosjon- og relasjonskompetanse er eksempler på viktig kompetanse når vi skal inn i samarbeid med andre.

Integritet.

Samsvar mellom det vi sier og det vi gjør.

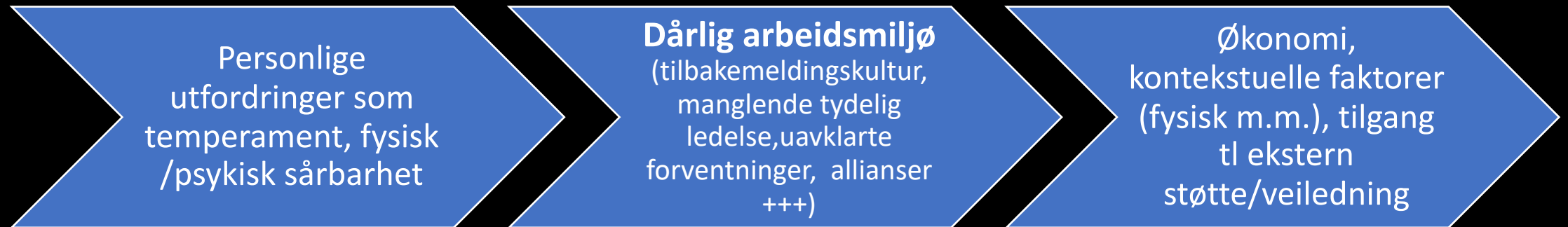
Åpenhet.

Det kan vises gjennom at vi snakker åpent med hverandre om det som er utfordrende. Vi er ærlige og dekker ikke over med mange fine ord eller lange utredninger som kamuflerer mer enn de åpner. Åpenhet handler også om at vi er åpne for andres innspill og perspektiver, selv om de er vanskelige for oss å forstå.

5 avgjørende punkter for godt foreldresamarbeid som grunnlag i «fredstid»

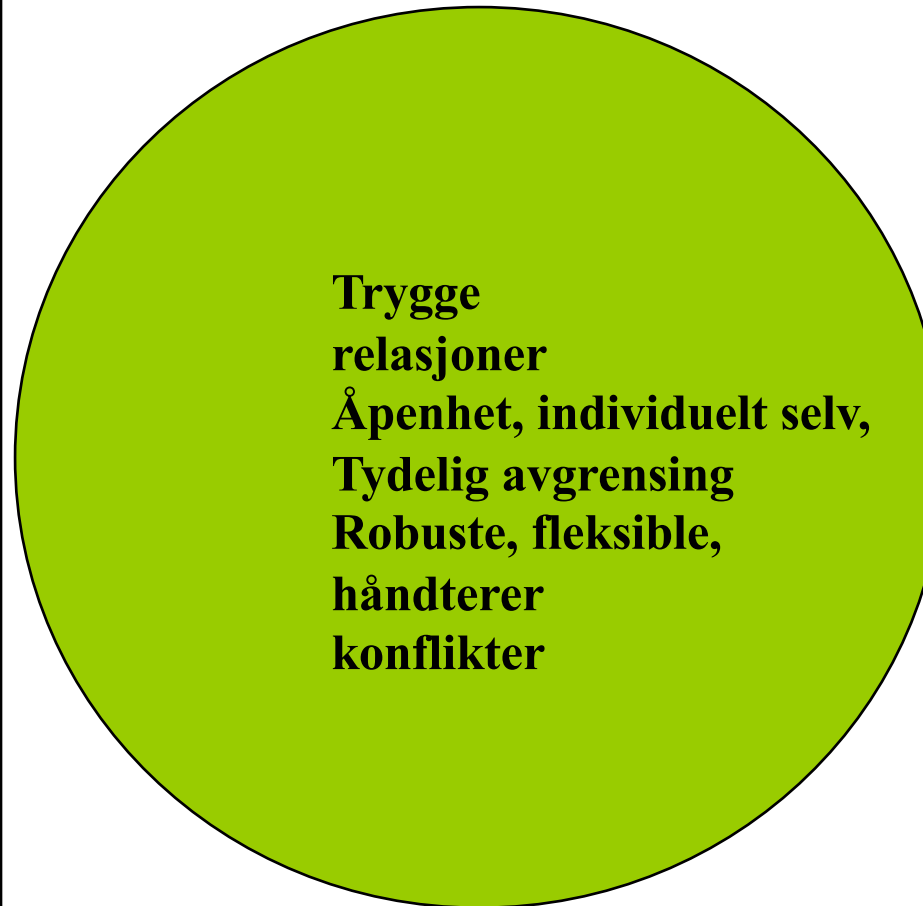
- Gjensidig og varm kommunikasjon i hverdagen
- Tydelig kommuniserte og avklarte forventninger. HVORDAN?
- Grunnleggende holdning: Vi trenger hverandre på veien for barnets beste. HVORDAN?
- Foreldres behov for barnets hverdag i barnehagen. Muligheter og utfordringer. HVORDAN løser barnehagen dette?
- Foreldremedvirkning (tilstedeværelse i barnehagen, påvirke rutiner, ernæring, aktiviteter) Muligheter og utfordringer. HVORDAN løser barnehagen dette?

Interagerende krefter som påvirker samarbeidskvaliteten i barnehagen

Sunne og usunne relasjonsmønstre

Sammensmeltede relasjoner
”felles selvbilde”
”vi har alltid gjort det slik”
Lite individuell frihet.
Sanksjoner: sårethet, ’straff’
Skyr konflikter i de sammensmeltede relasjonene
Kan virke konfliktskapende i forhold til andre relasjoner

”Hver sin klode relasjoner”

- Individualister
- Ensomt
- Stor ’frihet’
- Unngår konflikter

pga
frakobling i
relasjon

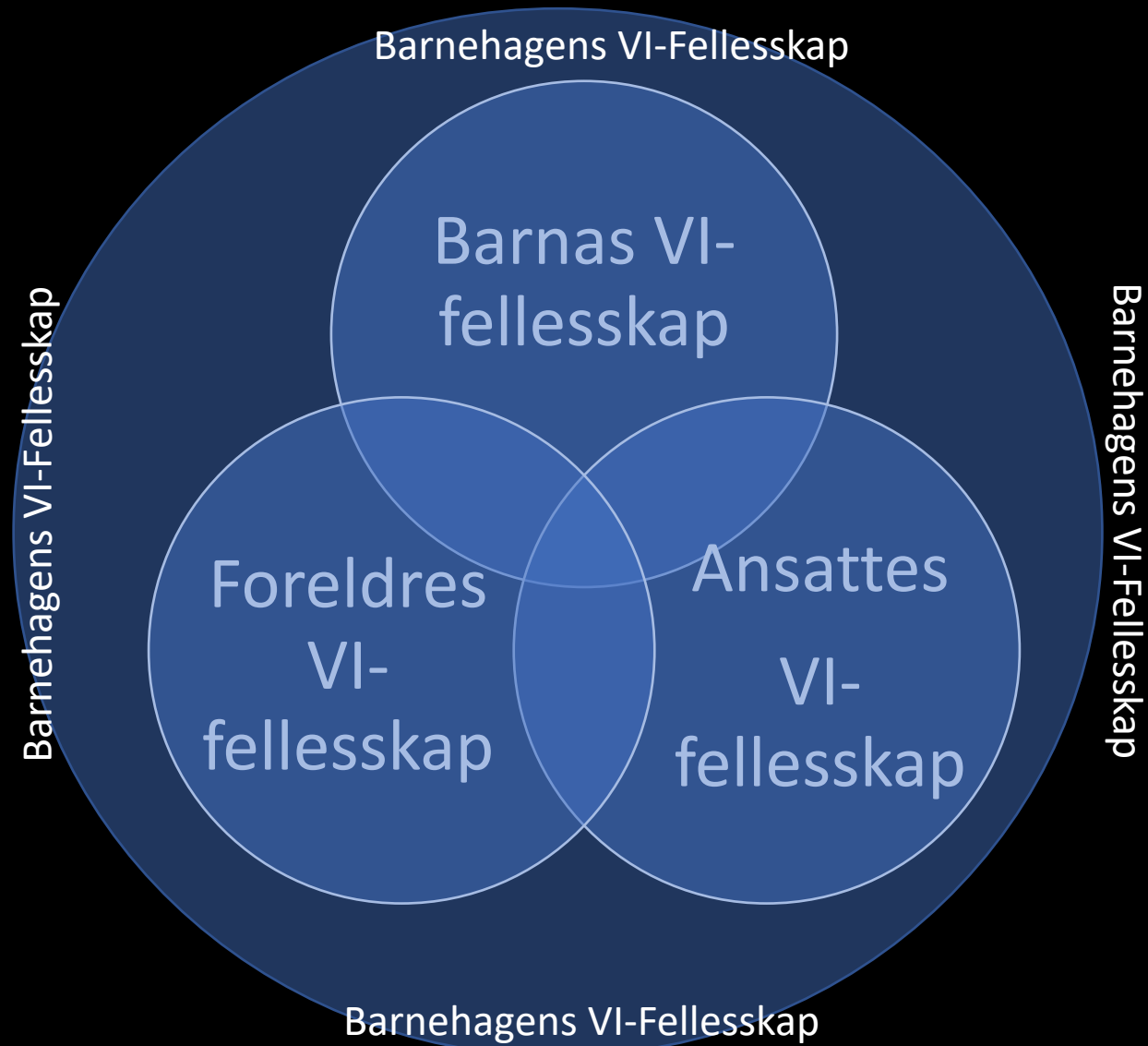
Tilbakemeldinger
handler om:

***å se seg selv eller saken m
andres øyne***

***å høre seg selv eller saken
gjennom andres ører***

***å oppleve seg selv eller saken
med andres holdninger***

Barnehagens VI-felleskap

De fire M-er for et trygt og godt leke – og læringsmiljø

- Meningsfull.
- Medvirkning,
- Motivasjon
- Mestringsfølelse.

Kultur for samarbeid, fremsnakk, lære
og gjøre hverandre gode

Heie-klima

En mestrings- og motivasjonskultur for inkluderende praksis

Gotvassli og Skogens 4A-modell for motivasjon og mestring (Gotvassli, 2019, s. 137, Lund & Helgeland, 2020. "Mobbing I barnehage og skole, nye perspektiver. ")

Avtalte mål og
prioriteringer

Avklarte
arbeidsoppgaver
og roller

Autonomi og
forpliktelser i
utføring av
arbeidsoppgaver

Anerkjennelse og
tilbakemelding
underveis og
etterpå

*Raushet overfor
forskjeller* hos den
enkelte og rom for
ulike meninger

Anvendt litteratur

- Befring, E. (2004). *Skolen for barnas beste. Oppvekst og læring i eit pedagogisk perspektiv*. Oslo: Samlaget.
- Drugli, M. B. (2008). *Atferdsvansker hos barn. Evidensbasert kunnskap og praksis*. Cappelen Akademisk Forlag.
- Eriksen & Lyng (2018): Elevenes psykososiale miljø. Gode strategier, harde nøtter og blinde flekker i skolemiljøarbeidet. Fagbokforlaget, Bergen
- Haugen, R. (2008): Barn og unges læringsmiljø 3 med vekt på sosiale og emosjonelle vansker, Høyskoleforlaget Kristiansand
- Howard, S.J., Siraj, I., Melhuish, E., Kingston, D., Neilsen-Hewett, C., de Rosnay, M., Duursma, E. & Luu. B. (2018): Measuring interactional quality in pre-school settings: introduction and validation of the Sustained Shared Thinking and Emotional Wellbeing (SSTEW) scale, *Early Child Development and Care*,
- Kleppe, Rasmus (2018). *One-to-three-year-olds' Risky Play in Early Childhood Education and Care*. Dr. avhandling, Fakultet for Lærerutdanning og internasjonale studier, OsloMet.
- Klette, Drugli & Aandahl, 2016, Bjørnstad & Os, 2018 (GoBaN).
- Kunnskapsdepartementet. (2007). ... og ingen sto igjen – Tidlig innsats for livslang læring. St.meld. nr. 16 (2006-07). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Lund, I. (2012). Det stille atferdsproblemet : innagerende atferd i barnehage og skole. Bergen, Fagbokforl.
- Nordahl, T., Sørli, M. A., Manger, T. & Tveit, A. (2005). *Atferdsproblemer blant barn og unge. Teoretiske og praktiske tilnærminger*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ogden, T. (2009). *Sosial kompetanse og problematferd i skolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Ogden, T. (2012b). *Klasseledelse. Praksis, teori og forskning*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Ogden, T. (2012a). Atferdsproblemer og myten om den inkluderende skolen. *Bedre Skole nr. 4*. s. 23-27. Hentet 10. mars 2015, fra http://www.ogden.no/filer/adferdsproblemer_bedreskole.pdf
- Smith, L. (2004). *Barn med atferdsvansker. En utviklingspsykopatologisk tilnæringsmåte*. Oslo: Cappelen Damm.
- Sollesnes, T. (2008). *Problematferd i et relasjonelt perspektiv*. Bergen: Caspar Forlag.
- Sørli, M. A. & Ogden, T. (2014). *Mindre problematferd i grunnskolen? Lærervurderinger i et 10-års perspektiv*. Hentet 4. mai 2015 fra <http://www.idunn.no/npt/2014/03og lovende tiltak i skolen. En forskningsbasert kunnskapsstatus>. Oslo: Praxis forlag.
- Webster-Stratton, C. (2005). *Hvordan fremme sosial og emosjonell kompetanse hos barn*. Oslo: Gyldendal Akademisk.